

۲۰۱۸۴۳۱



کتاب ۴

از سری کتابهای

«از فرش و از فرش بافی»

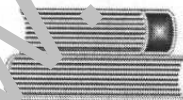
از فرش و از فرش بافی

مؤلف

نیلوفر دانشگر

www.ketab.ir

سرشناسه	:	دانشگر، نیلوفر، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	از فرش و از فرش بافی/مولف نیلوفر دانشگر.
مشخصات نشر	:	تهران : جهانتاب، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۸۰ ص.: مصور (رنگی).
فروست	:	... سری کتابهای فرش و فرش بافی؛ ۴.
شابک	:	978-964-8247-96-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	قالی و قالی بافی -- ایران
موضوع	:	Carpets -- Iran
موضوع	:	قالی و قالی بافی -- ایران -- طراحی
موضوع	:	Carpets -- Iran -- Design
موضوع	:	قالی و قالی بافی -- ایران -- صنعت و تجارت
موضوع	:	Rug and carpet industry -- Iran
موضوع	:	قالی و قالی بافی
موضوع	:	Carpets
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۷ ۲۰۹/الف/۲۰۹/۲K
رده بندی دیویی	:	۷۴۶/۹۵۰
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۵۱۰۲۷۰



انتشارات جهانتاب

□ از فرش و از فرش بافی؛ کتاب ۴ □

□ نوشته: نیلوفر دانشگر □

□ حروفچینی و صفحه آرایی: مریم جهانتاب □

□ طرح جلد: سحر محمدی □

□ لیتوگرافی؛ چاپ و صحافی: برنا □

□ نوبت چاپ: اول؛ ۱۳۹۷ □

□ تیراژ: ۱۰۰ نسخه □

□ قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال □

□ شابک: ۱-۹۶-۸۲۴۷-۹۶۴-۹۷۸ □

ناشر: □ نشر جهانتاب؛ تهران؛ نارمک، خیابان شهید ثانی شرقی، خ فراهانی

□ بن بست یاس، پلاک ۴، واحد ۲ - تلفن/فاکس: ۷۷۳۹۱۴۵۷ □

فهرست مطالب



شرح	صفحه
سرآغاز.....	۱۱
فصل نخست: مواد اولیه و انواع آن.....	۱۳
تعریف.....	۱۵
مواد.....	۱۵
پشم.....	۱۵
خامه.....	۱۵
پنبه.....	۱۵
ابریشم.....	۱۶
انواع نخ‌ها.....	۱۷
نخ پود.....	۱۷
نخ تار.....	۱۷
نخ پرز.....	۱۷
فصل دوم: طرح، نقش، نقش‌مایه و بین‌نگار.....	۱۹
تعریف.....	۲۱
طرح.....	۲۱
نقش.....	۲۱
نقش‌مایه و بین‌نگار.....	۲۱
برخی نقش‌های معروف و همگانی فرش دست‌باف ایران.....	۲۱
لچک‌ترنج.....	۲۱
لچک و ترنج.....	۲۲
افشان.....	۲۲
لچکی.....	۲۲
ترنجی.....	۲۲
محرمات.....	۲۲
سجاده‌ای.....	۲۲
محرابی.....	۲۲

۲۲	قاپ قابی یا خستی
۲۲	زمینه، حاشیه فرش
۲۲	زمینه
۲۲	حاشیه
۲۳	نام‌گذاری طرح‌ها و نقش‌های فرش
۲۳	مکان بافت
۲۳	نقش
۲۳	افراد
۲۳	عشایر
۲۳	گل‌نم‌ها و غالب فرش
۲۳	جایگاه گل در نقش و دایره فرش ایران
۲۳	شناسایی محل بافت فرش

۲۵	فصل سوم: ابزار و دستگاه‌های بافت فرش
۲۷	تعریف
۲۷	الف: ابزار فرش‌بافی
۲۷	سیخ پودکشی
۲۷	شانه
۲۷	آه‌تجه
۲۷	قلاب
۲۷	قیچی
۲۸	تخته
۲۸	هاف
۲۸	زیرپیچ
۲۸	باهو
۲۸	پشم بازکن
۲۸	کارد پرداخت
۲۸	چاقو
۲۸	پاکی
۲۸	پاکی بلند
۲۸	چرخچه یا چرخ نخ‌ریسی
۲۹	دماسنج

۲۹	سانتیگراد
۲۹	فارنهایت
۲۹	ذره بین فرش
۲۹	ب: ابزار رفوگری
۲۹	پ: دار و قطعه های اصلی و برخی انواع آن
۲۹	دار
۲۹	بالادار (سردار)
۲۹	پایین دار (زیر دار)
۳۰	راس دار
۳۰	پرو
۳۰	دار آبی
۳۰	دار افقی
۳۰	دار عمودی
۳۰	دار عمودی نوردی
۳۱	دار فندک دار
۳۱	دار گلیم بافی (کار)
۳۱	کارگاه

۳۳	فصل چهارم: بافت و امور جانبی آن - انواع زیراندازها
۳۵	الف: بافت
۳۵	تعریف
۳۵	گونه های بافت از لحاظ شکل گره زدن پرز بر تار
۳۵	بافت متقارن
۳۵	بافت نامتقارن
۳۵	فرش باف
۳۵	استادکار
۳۶	ریسنده
۳۶	ذهنی بافی
۳۶	ب: برخی انواع زیراندازها
۳۷	قالی
۳۷	گلیم
۳۷	پلاس

۳۷	زبلو
۳۷	نمد
۳۷	بوریا
۳۷	جاجیم
۳۸	پشتی
۳۸	جوال
۳۸	خرسک
۳۸	خورجیم
۳۸	دست فاس
۳۸	سفره آ
۳۸	ورنی
۳۸	گبه
۳۸	موج
۳۹	شکل پذیری فرش
۳۹	ویژگی های یک فرش خوب
۴۱	فصل پنجم: رنگ
۴۳	تعریف
۴۳	نور
۴۳	تأثیرات رنگ ها بر انسان
۴۳	رنگ های درجه ۱ و ۲ و ۳ - دایره رنگ
۴۴	منشأ رنگ ها
۴۴	گیاهی
۴۴	حیوانی
۴۴	شیمیایی
۴۴	معدنی
۴۴	رنگ های مورد مصرف در بافت فرش
۴۵	رنگ زها و خواص آنها
۴۵	رنگرز و رنگرزی
۴۵	مواد کمکی

فصل ششم: آسیب‌ها، آفت‌ها و عیب‌های فرش و مواد اولیه آن - رفوگری و ترمیم ۴۷

الف: آسیب‌ها ۴۹

تعریف ۴۹

ب: آفت‌ها ۵۰

تعریف ۵۰

پ: عیب‌های فرش و مواد اولیه آن ۵۰

تعریف ۵۰

عدم تناسب در فرش ۵۰

غلط‌بافی فرش ۵۰

عیب‌های مواد اولیه فرش ۵۰

ت: رفوگری، رفودر ۵۱

اول - رفوگری جزئی ۵۱

دوم - رفوی متوسط ۵۱

سوم - رفوی عمده ۵۱

فصل هفتم: اقتصاد و بازار - مقیاس‌ها ۵۳

الف: اقتصاد و بازار ۵۵

تعریف ۵۵

بازار ۵۵

انواع بازار ۵۵

بازارهای روز ۵۵

بازاریاب ۵۵

بازاریاب - انواع ۵۵

درجه‌بندی فرش ۵۶

ارز و انواع آن ۵۶

استاندارد ۵۶

تهمیه نخ ۵۶

ب: مقیاس‌های فرش ۵۶

فصل هشتم: جغرافیا و تاریخ فرش‌بافی ایران و جهان ۵۷

الف: جغرافیا و تاریخ فرش‌بافی در ایران ۵۹

رواج فرش‌بافی در ایران ۵۹

فهرست برخی مراکز بنام فرش‌بافی ایران ۵۹
ب: جغرافیا و تاریخ فرش‌بافی در جهان ۶۰

فصل نهم: موزه‌های جهان و فرش ایران ۶۱
موزه دولتی آرمیتاژ ۶۲
موزه فرش آستان قدس رضوی ۶۳
موزه فرش ایران ۶۳
موزه رسام عربزاده ۶۳
موزه کاخ سعدآباد ۶۳
موزه ملی ملک ۶۳

فهرست منابع ۶۴
آلبوم عکس ۸۰-۶۵

به نام آنکه هنر زیبایی از او گرفت

سرآغاز

هنگام و زادگاه هنر - صنعت فراهم سازی زیراندازها، این پدیداری شگرف ذهن گرایی آدمی با وجود بررسی های پژوهشگران تاکنون آشکار نشده و تصور نمی رود محققان با توجه به نداشتن سازه های مکتوب و علمی در این باره موفقیتی نیز کسب نمایند.

البته این که منشاء تهیه زیراندازها کجا و در چه زمانی بوده با توجه به اهمیت وجود آن چندان قابل توجه نیست.

آنچه مسلم است این هنر دستی انسان از مشرق زمین، مویش آسیای میانه تا شرق این قاره نشأت گرفته و علایمی وجود دارد که این نظریه را باید اندیشمندان نیز قرار گرفته است.

از آن جمله که:

پروفسور رودنکو باستان شناس روسی و کاوشگر نام آشنا در کتابی که حدود هشتاد سال پیش مرقوم داشته، درباره تکه فرش هایی که در کاوش منطقه کوه های آلتایی و شمال خراسان بزرگ پیدا کرده نوشته تأیید می نماید:

این فرش ها که بسیار استادانه و در یازده رنگ زیبا بافته شده کار مردم شمال خراسان است.

اگرچه پس از آن تاریخ تا حدود دویست سال قبل به تایید مدارک کتبی موجود اثری از مطالبی دربارهٔ بافت فرش در کتاب‌ها و رسالات مگر چند اشاره گذرا در اشعار و سفرنامه‌ها دیده نمی‌شود اما خوشبختانه طی یکی دو قرن گذشته تحقیق پیرامون این عصاره هنر و صنعت انسان انجام شده و امروزه کتاب‌ها و مقالات گوناگون در این باره تألیف گردیده و آموزشگاه‌ها و دانشگاه‌هایی به منظور ارتقای سطح کمی و کیفی این دست‌باف تأسیس گردیده و هریک در حد خود موفقیت‌هایی نیز کسب کرده‌اند.

کتاب حاضر نیز به گردآوری آگاهی‌های مورد لزوم پژوهشگران نوآموز با همین هدف تألیف شده و امید است به سهم خود مفید واقع شود.

با آرزوی ارتقای هنر - صنعت بافت فرش ایران
نیلوفر دانشگر - تابستان ۱۳۹۷